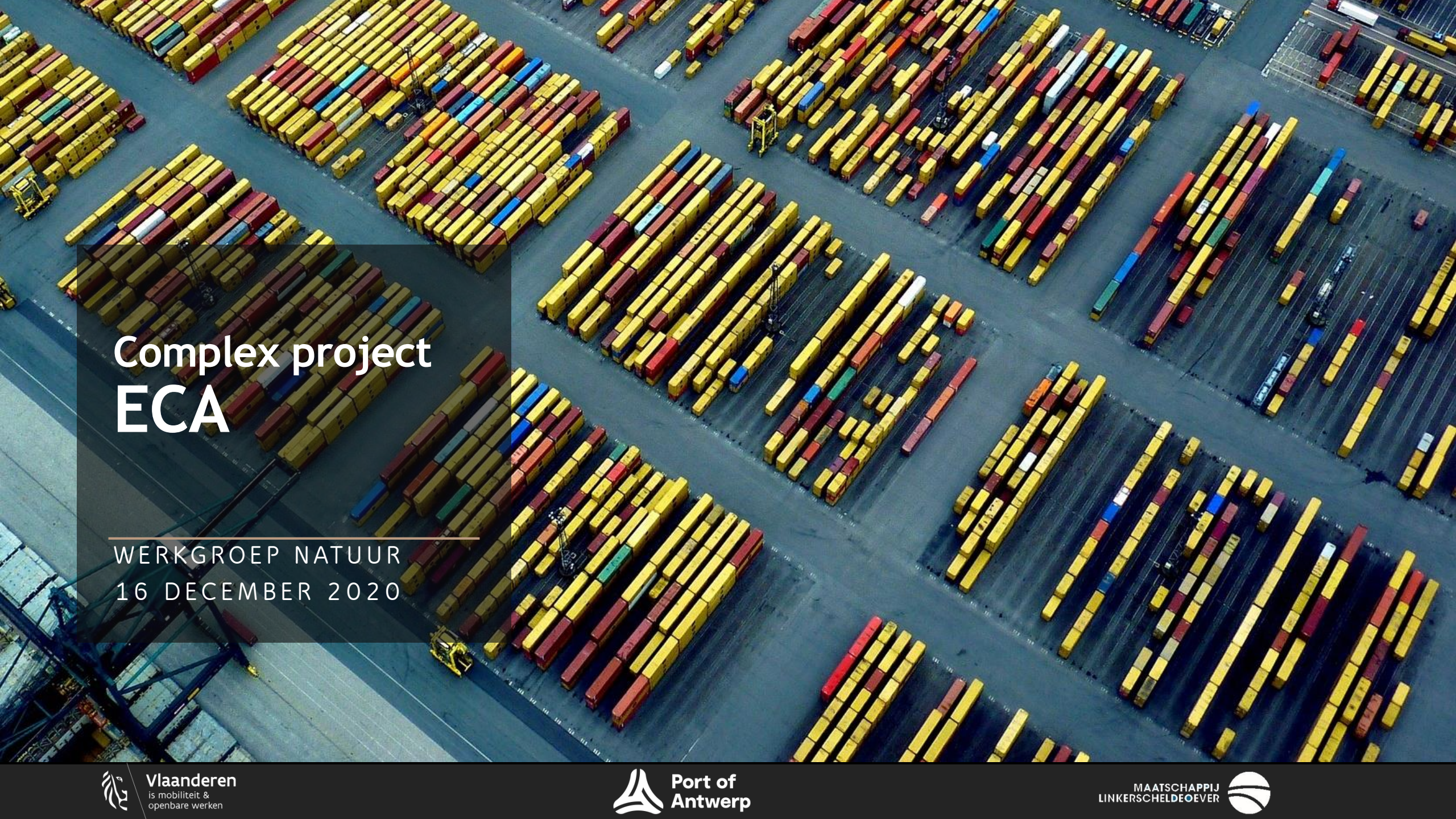

Complex project ECA

WERKGROEP NATUUR
16 DECEMBER 2020

Vlaanderen
is mobiliteit &
openbare werken

Port of
Antwerp

MAATSCHAPPIJ
LINKERSCHELDEOEVER

Welkom en praktische afspraken

*Maarten Goris
Omgevingsmanager ECA*

Praktische afspraken

- Opname: bezwaren?

- Graag microfoon **uit**, eventueel camera ook

- **Vragen stellen:**

- Elke toelichting is in enkele blokken opgedeeld; na elk blok vragen
- Vraag het woord met het 'handje'
- Voorzitter geeft het woord; dan kan u uw vraag mondeling stellen (met micro en camera aan) – hou het kort aub

- Technische problemen? Aub melden via 'chat'

Algemene toelichting natuur Linkerscheldeoever

Tim Gregoir
Dept MOW

De waaslandhaven in ontwikkeling jaren '80

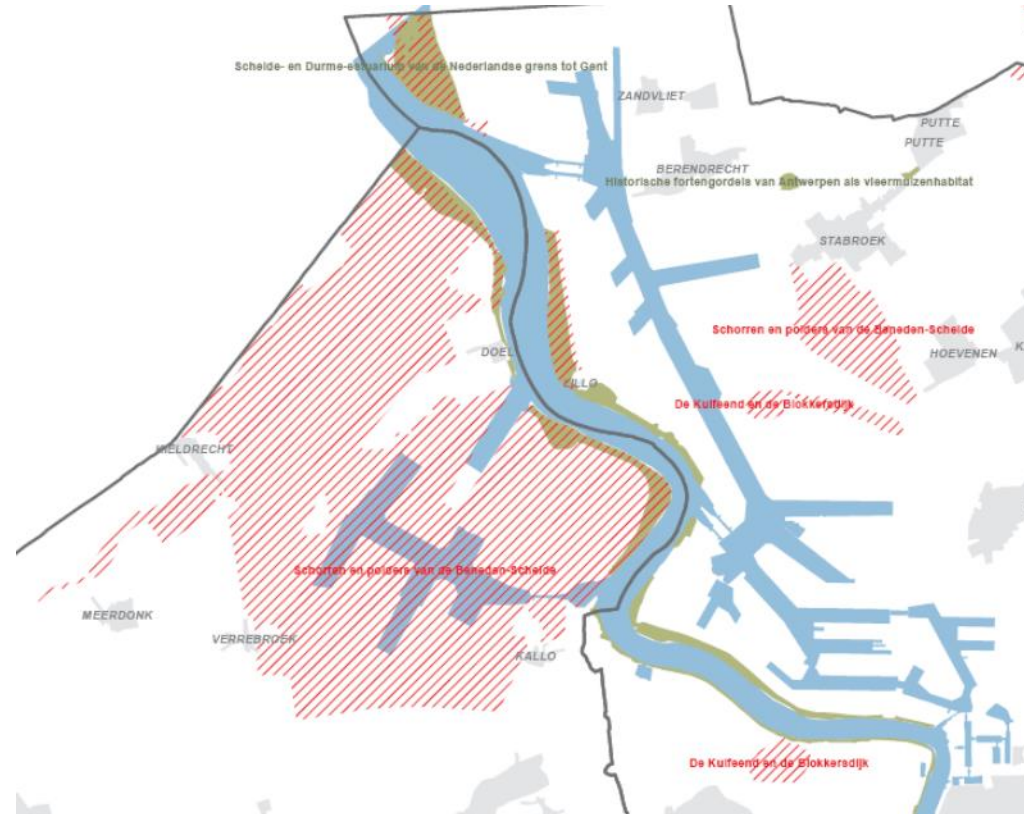
Aanduiding vogelrichtlijn gebied 1988

■ EU Vogelrichtlijn - Speciale Beschermingszones

- BE2301336: Schorren en polders van de Beneden-Schelde
- BE2300222: Kuifeend en Blokkersdijk

■ EU Habitatrictlijn - Speciale Beschermingszones

- BE2300006: Schelde- en Durme-estuarium van de Nederlandse grens tot Gent

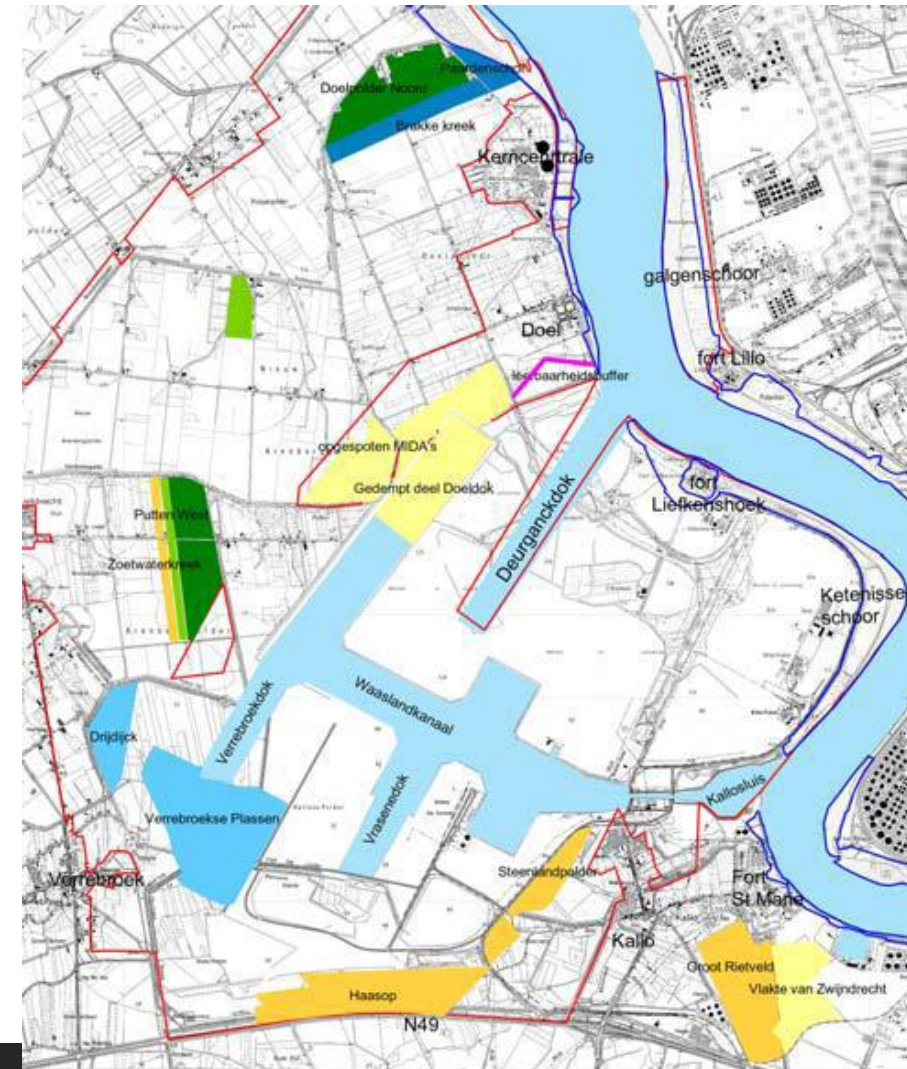

Deurganckdok 1999

- Ingebrekestelling door Europese Commissie (natuur)
- Actualisatie MER Deurganckdok - natuurcompensatieplan
- Stilliggen van de werf – enorme financiële gevolgen
- Vlaams Parlement maakt Nooddecreet (dec.2001)
- sted. vergunningen verlenen afwijkend van gewestplan
- verankering van Natuurcompensatieplan aan verdere bouw van DGD
- Vlaams Parlement stemt resolutie tot uitvoering (feb.2002)

Deurganckdok Natuurcompensatieplan (2001)

- **Compensatiematrix**
- **580ha compensatie DGD**
+ 185ha historisch deficit
- **Beheercommissie**
- **Permanente monitoring**
- **Jaarlijkse rapportering aan EC**
en Vlaamse Regering

Pro-actieve ruimtelijk planning met focus op een gunstige staat van instandhouding

- **Strategisch Plan voor Haven van Antwerpen (= SPHA)**

- samenhangende toekomstvisie voor verschillende functies: haven, natuur, landbouw, mobiliteit, bewoning met zuinig en duurzaam ruimtegebruik
- Focus op behoud/herstel van gunstige staat van instandhouding – geen compensaties meer nodig
- Achtergrondnota natuur

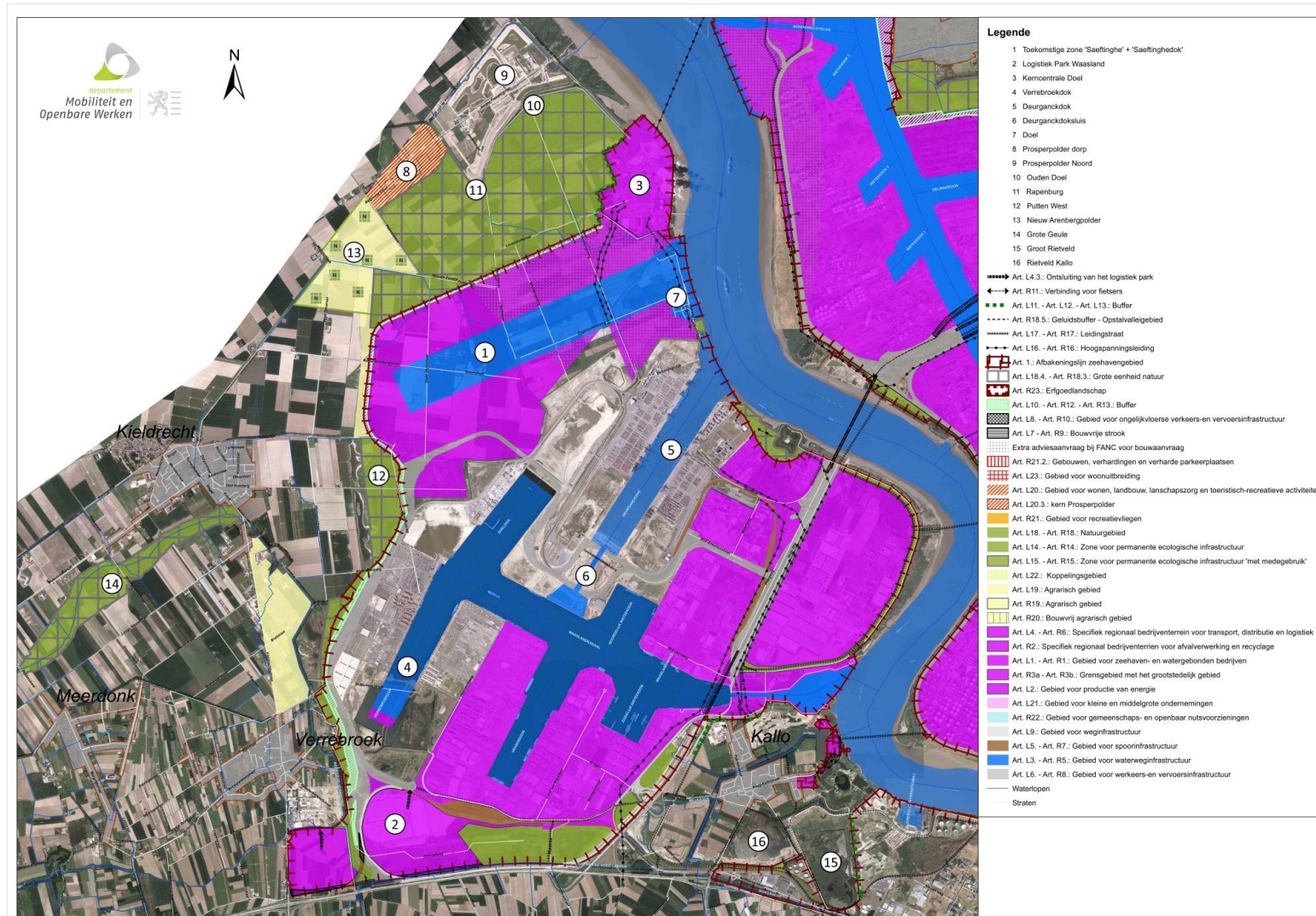
- **Plan-MER SPHA (goedgekeurd 6/3/2009)**

- onderzoekt milieu-effecten van scenario's uit strategisch plan
- Maatschappelijk Meest Haalbaar Alternatief

- **GRUP 'Afbakening zeehavengebied Antwerpen' (goedgekeurd 30/04/2013)**

- legt definitieve grenzen vast van haven / natuur / landbouw / bewoning
- ruimtelijke vastlegging van natuurkerngebieden en ecologische infrastructuur uit Achtergrondnota Natuur
- bevat een actieprogramma mbt flankerend landbouwbeleid (bv. Grondenbank), sociaal begeleidingsplan, faseringsnota natuur, ...

Maatschappelijk Meest Haalbaar Alternatief (2009)

GRUP Afbakening haven van Antwerpen (2013)

Vernietiging GRUP LSO (2016)

Vernietiging GRUP Afbakening Haven van Antwerpen LSO

- Vooropgestelde goede staat van instandhouding op planniveau sluit geen significant negatieve effecten uit op projectniveau

⇒ procedure voor natuurcompensatie had moeten doorlopen worden (art, 36 ter Natuurdecreet)

- Stilliggen van de werf Prosperpolder Zuid
- Alle havenontwikkeling (inbreiding en uitbreiding) wordt (tijdelijk) onmogelijk (tot nieuwe ruimtelijke afbakening natuurcompensaties mogelijk maakt)
- Enkel bij dwingende redenen van groot openbaar belang en geen minder schadelijke alternatieven zijn havenprojecten mogelijk
- Vlaamse Regering start Complex project voor Extra container capaciteit haven van Antwerpen op...

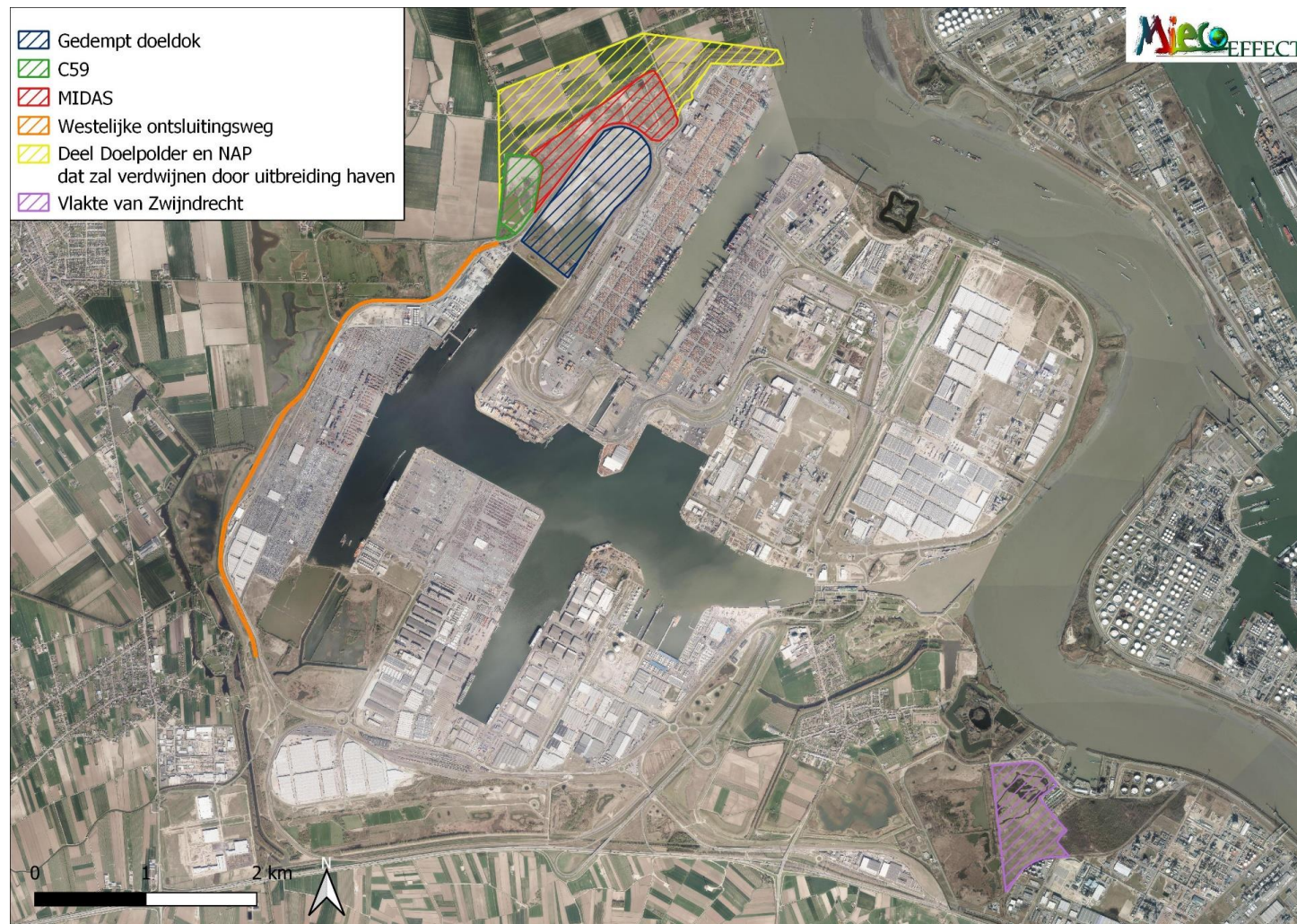
- **Goede staat van instandhouding?**
- **Achtergrondnota Natuur 2003**
 - UA : Van Hove et al. : historische analyse
- **Instandhoudingsdoelstellingen 2017**
 - Proactieve natuuraanleg MMHA
- **Instandhoudingsdoelstellingen 2019**
 - Prioritaire inspanningen
 - Optimalisatie bestaande natuurgebieden
 - Sigmaplan
 - Openstaande doelstelling
 - 200 ha riet en water
 - 100-150 ha foerageergebied Bruine Kiekendief
 - https://natura2000-prd-477218783059.s3-eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/41_beneden_schelde_s-ihd-rapport.pdf
- **Uitzondering**
- **Moet zich onderscheiden van instandhoudingsmaatregelen**
- **Realisatie instandhoudingsmaatregelen blijft nodig**
- **Resultaatsgericht**

Natuurcompensaties voor ECA

*Mischa Indeherberg
SHIP, ondersteuning ECA*

Over welke gebieden gaat het ?

Over welke natuur gaat het?

Soorten van surrogaatkust

(...)

Broedgebied weide- en rietvogels

Voedselgebied bruine kiekendief

Relevante soorten van de ecologische infrastructuur

(...)

Overzicht in natuurcompensatiebehoefte

Relatie geïmpacteerde gebieden en potentieel geïmpacteerde natuurwaarden

	Natuurcompensatiegebieden VvZ, GD, MIDA, C59	Delen van Doelpolder en NAP	Voormalige landbouwpolder Prosperpolder Zuid	WOW
1. Soorten van surrogaatkust	x			
2. Broedgebied weide- en rietvogels	(x)	x		(x)
3. Foerageergebied bruine kiekendief	x	x	x	(x)
4. SBP- natuur : schrale graslanden en leefgebied Rugstreeppad	(x)			x

1. Soorten van surrogaatkust

Door ECA geïmpacteerde gebieden:

- Gedempt Doeldok
- MIDA's en C59
- Vlake van Zwijndrecht

1. Soorten van surrogaatkust

Door ECA geïmpacteerde gebieden:

- Gedempt Doeldok
- MIDA's en C59
- Vlake van Zwijndrecht

Gebied	Oppervlakteverlies (ha)
Gedempt doeldok	-34,60
MIDA	-46,57
C59	-19,49
Vlake van Zwijndrecht	-48,00
Totaal	-148,66

Significant effect?

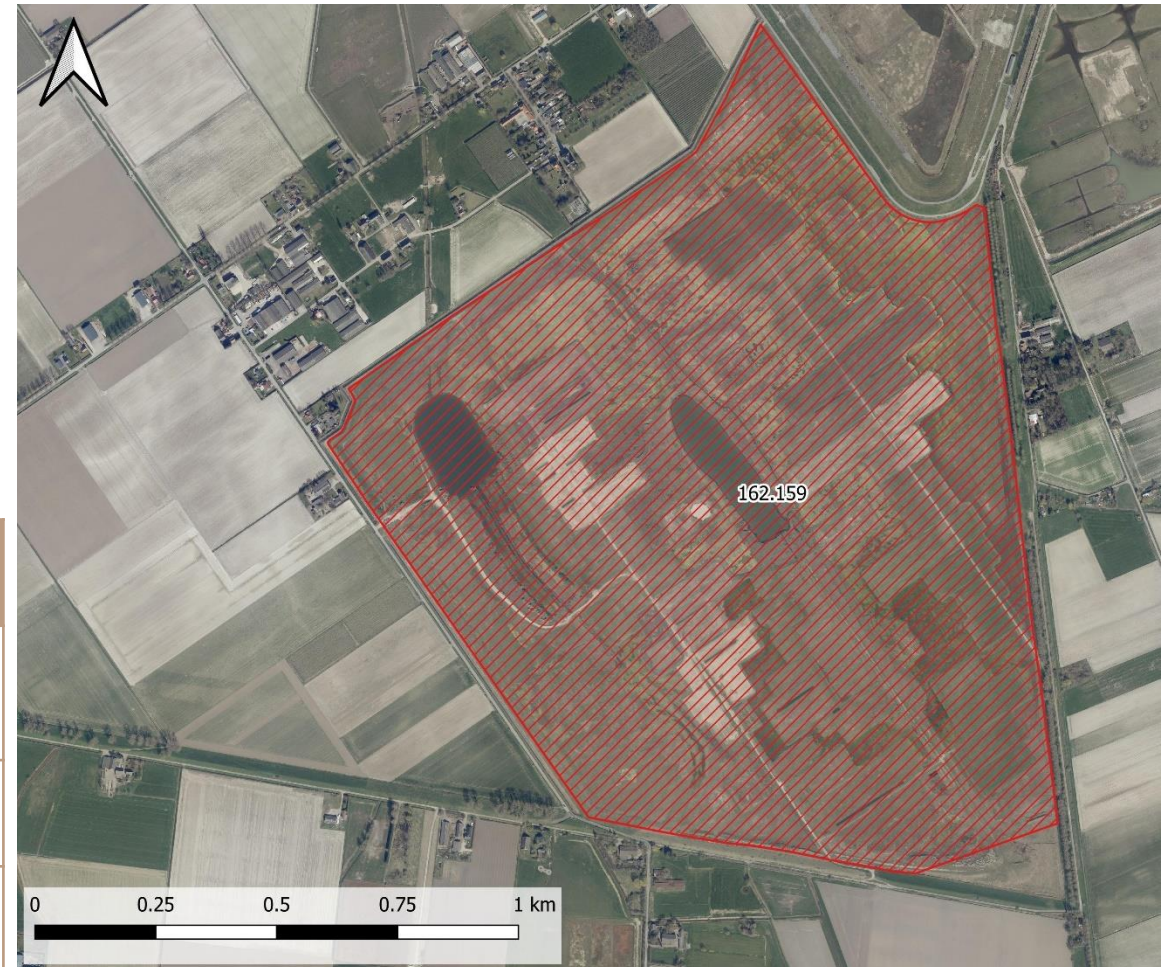
- Ja
- Gebieden verdwijnen volledig en zijn zeer relevant in context van voormalige compensatie DD en de S-IHD voor SBZ-V 3.6

1. Soorten van surrogaatkust

Gebied waar compensatie voorzien wordt:

- Prosperpolder Zuid
 - Oppervlakte binnen de dijken - grondstock
 - 162,16 ha

Gebied	Oppervlakteverlies (ha)
Verlies tijdelijke natuurcompensatiegebieden	-148,66
Winst thv Prosperpolder Zuid	+162,16
Balans	+13,50

1. Soorten van surrogaatkust

Kan dan ook de instandhoudingsdoelstelling 'surrogaatkust' worden behaald?

= totaal 200 ha leefgebied nodig voor soorten van 'surrogaatkust' / soorten van 'strand en plas'

- ➔
- 40 ha Prosperpolder Noord
 - 162,16 ha Prosperpolder Zuid
- > volstaat

2. Broedgebied weide- en rietvogels

Door ECA geïmpacteerde gebieden:

- Delen van polders in Doelpolders en NAP
- Drijdijck
- Putten west en putten weiden

Significant effect?

- Ja, voor wat betreft verlies in Doelpolder – deel ECA
- Neen, voor wat betreft WOW-Bufferdijk i.r.m. Drijdijck Putten West (mitigatie)

2. Broedgebied weide- en rietvogels

Te realiseren compensatiedoelstelling:

- Baseren op IHD SBZ-V 3.6, compensatiedoelstellingen Deurganckdok voor Drijdijck en Putten West / Putten weide, beheerplannen Drijdijck en Putten West / Putten weide

Gebied waar compensatie voorgesteld wordt:

- Doelpolder Zuid

Ruimte-boekhouding compensatie:

- 16 ha
- Gebaseerd op oppervlakteverlies grasland (+ sloten) in Doelpolder a.g.v. ECA

3. Foerageergebied kiekendief

Door ECA geïmpacteerde gebieden:

- Tijdelijke natuurcompensatiegebieden:
 - Gedempt Doeldok
 - MIDA's en C59
 - Vlake van Zwijndrecht
- Delen van polders in Doelpolders en NAP
- Prosperpolder Zuid (landbouwsituatie)
- Drijdijck
- Putten west en putten weiden

3. Foerageergebied kiekendief

Door ECA geïmpacteerde gebieden:

- Tijdelijke natuurcompensatiegebieden:
 - Gedempt Doeldok
 - MIDA's en C59
 - Vlake van Zwijndrecht
- Delen van polders in Doelpolders en NAP
- Prosperpolder Zuid (landbouwsituatie)
- Drijdijck
- Putten west en putten weiden

3. Foerageergebied kiekendief

Door ECA geïmpacteerde gebieden:

- Tijdelijke natuurcompensatiegebieden:
 - Gedempt Doeldok
 - MIDA's en C59
 - Vlake van Zwijndrecht
- Delen van polders in Doelpolders en NAP
- Prosperpolder Zuid (landbouwsituatie)
- Drijdijck
- Putten west en putten weiden

Gebied	Oppervlakteverlies (ha)
Gedempt doeldok	-70,00
MIDA	-39,01
C59	-19,49
Vlake van Zwijndrecht	-48,00
Totaal	-176,50

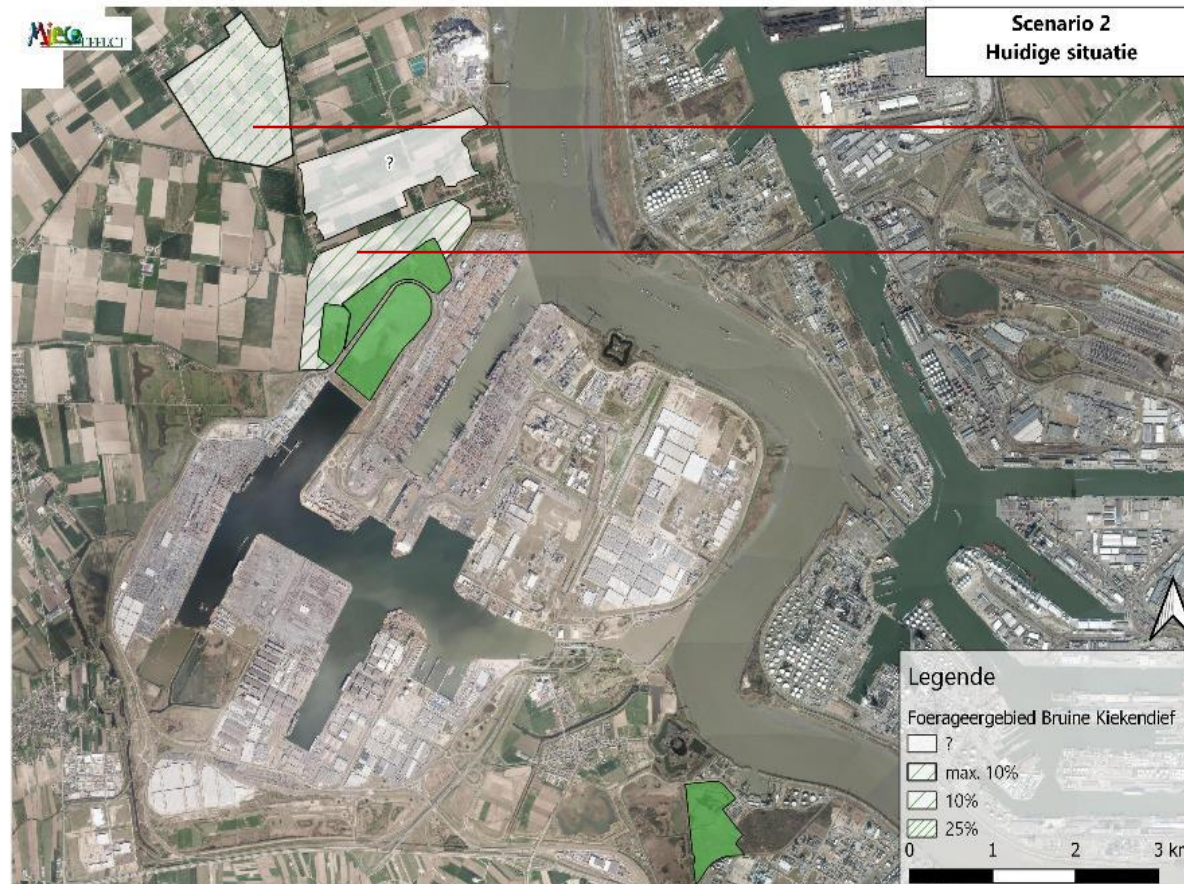
3. Foerageergebied kiekendief

Door ECA geïmpacteerde gebieden:

- Tijdelijke natuurcompensatiegebieden:
 - Gedempt Doeldok
 - MIDA's en C59
 - Vlake van Zwijndrecht
- Delen van polders in Doelpolders en NAP
- Prosperpolder Zuid (landbouwsituatie)
- Drijdijck
- Putten west en putten weiden

3. Foerageergebied kiekendief

170 ha

90 ha

3. Foerageergebied kiekendief

Berekening verliesoppervlaktes foerageergebied bruine kiekendief voor Doelpolder-NAP (deel ECA) + Prosperpolder Zuid

Nota INBO i.r.m. compensatie voor verlies foerageergebied BK

Type foerageergebied	Compensatie-factor totaal
Laagkwalitatief foerageergebied	0.090
Middelkwalitatief foerageergebied	0.130
Hoogkwalitatief foerageergebied	0.250

3. Foerageergebied kiekendief

Berekening verliesoppervlaktes voor Doelpolder-NAP (deel ECA) + Prosperpolder Zuid

A. Toepassing op Prosperpolder Zuid, als voormalig landbouwgebied

- Inschaling als laagkwalitatief foerageergebied
- Compensatie-factor 9%
- $\Rightarrow 170 \times 0,09 = 15,3 \text{ ha}$

Toepassing op Doelpolder & NAP – deel ECA

- Inschaling als middelkwalitatief foerageergebied
- Compensatie-factor 13%
- $\Rightarrow 90 \times 0,13 = 11,7 \text{ ha}$

3. Foerageergebied kiekendief

Door ECA geïmpacteerde gebieden:

- Tijdelijke natuurcompensatiegebieden:
 - Gedempt Doeldok
 - MIDA's en C59
 - Vlake van Zwijndrecht
- Delen van polders in Doelpolders en NAP
- Prosperpolder Zuid (landbouwsituatie)
- Drijdijck
- Putten west en putten weiden

Gebied	Oppervlakteverlies (ha)
Tijdelijke natuurcompensatiegebieden	-176,50
(voormalige) landbouwgebieden	-27,00
Totaal	-213,50

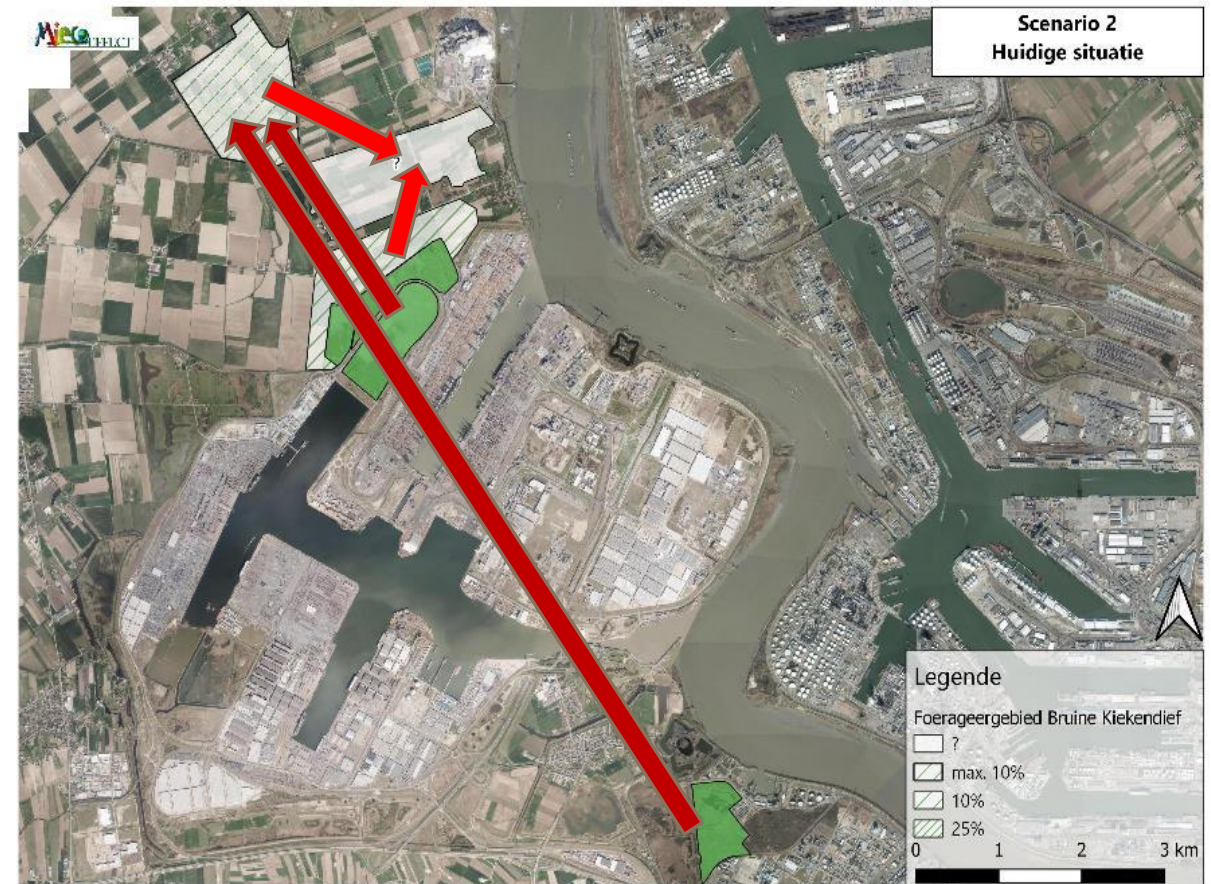
Significant effect?

- Ja, voor wat betreft tijdelijke natuurcompensatiegebieden, verlies in Doelpolder – deel ECAn verlies Prosperpolder Zuid
- Neen, voor wat betreft WOW-Bufferdijk i.r.m. Drijdijck Putten West (mitigatie)

3. Foerageergebied kiekendief

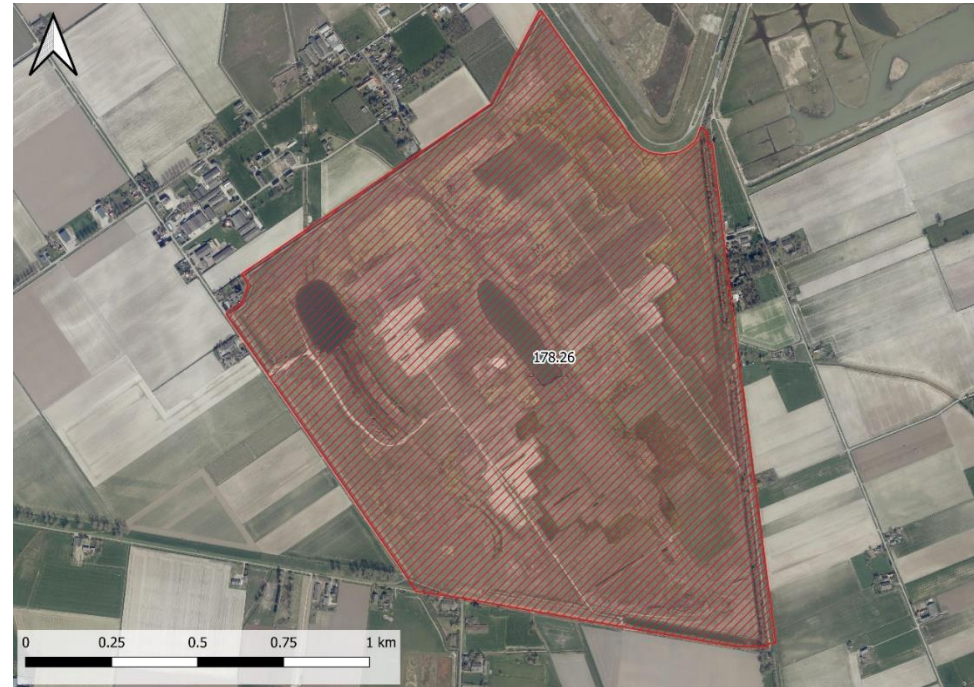
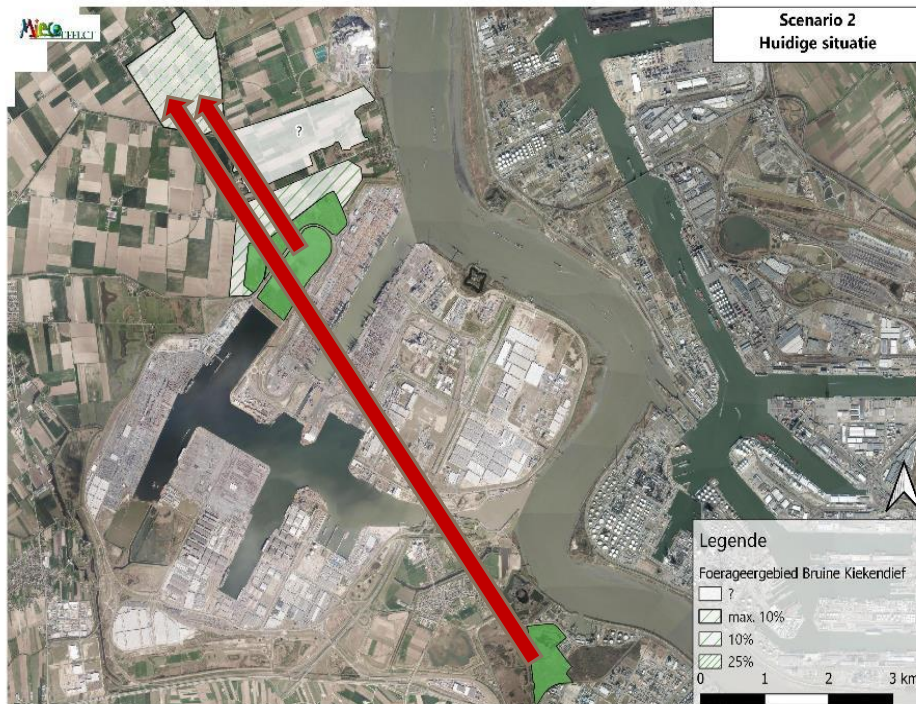
Gebied waar compensatie voorzien wordt:

- Prosperpolder Zuid
- Doelpolder Zuid

3. Foerageergebied kiekendief

Ruimte-boekhouding compensatie: deel tijdelijke natuurcompensatiegebieden

Gebied

Oppervlakteverlies (ha)

Verlies tijdelijke natuurcompensatiegebieden

-176,50

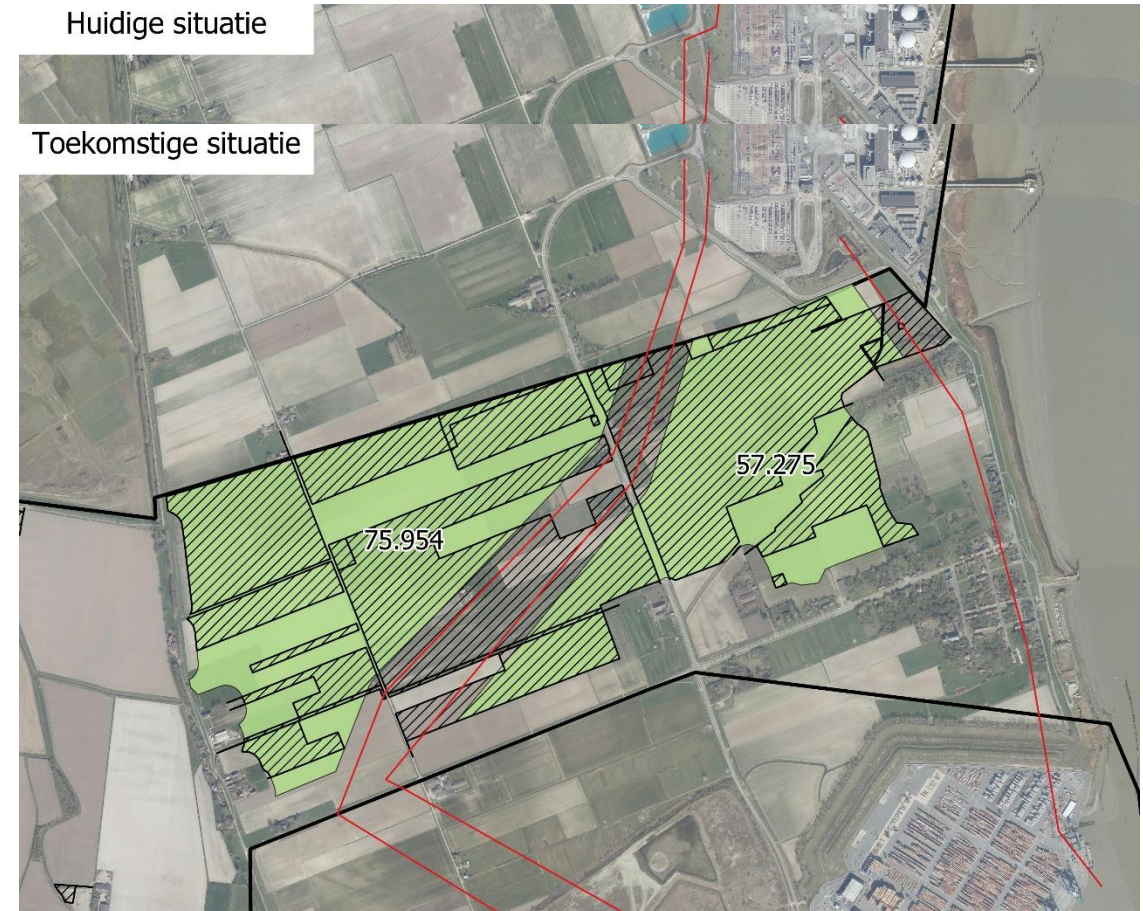
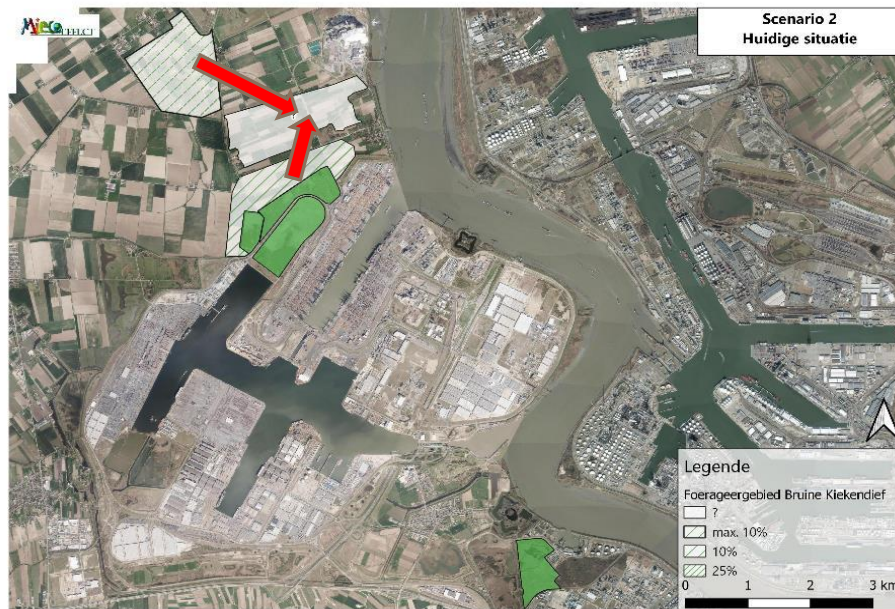
Winst thv Prosperpolder Zuid

+178,26

+1,76

3. Foerageergebied kiekendief

Ruimte-boekhouding compensatie : overige delen

3. Foerageergebied kiekendief

Ruimte-boekhouding compensatie : overige delen :

- In geval van 'Doelpolder Zuid' als inrichtingszone voor realisatie compensatiedoelstellingen foerageergebied bruine kiekendief ook realisatie instandhoudingsverplichtingen nodig
- Pot. gebied -> 10 % instandhoudingsmaatregelen foerageergebied bruine kiekendief nodig

3. Foerageergebied kiekendief

Ruimte-boekhouding overige delen :

- Pot. gebied = ca. 133 ha -> 10 % instandhoudingsmaatregelen foerageergebied bruine kiekendief nodig
- Dus bijkomend 13,3 instandhoudingsmaatregelen
- Samen met 27 ha compensatiemaatregelen ...
- Geeft dit ca. 40,3 ha van Doelpolder Zuid met maatregelen die gunstig zijn als foerageergebied bruine kiekendief waarvan alvast 16 ha grasland met rietkragen (op overheidsgronden)

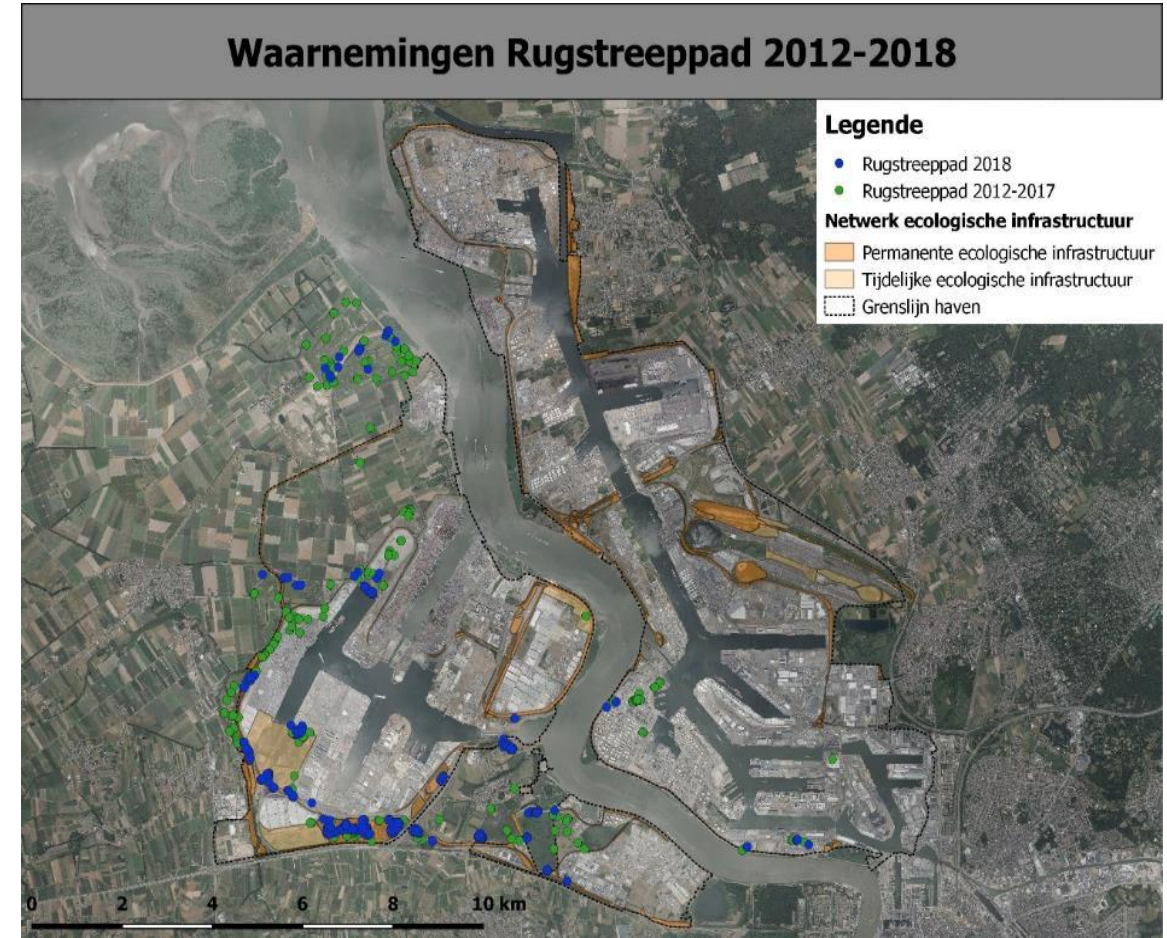
4. SBP natuur schraal grasland en leefgebied rugstreeppad

Door ECA geïmpacteerde gebieden:

- Drijdijsk
- Putten west en putten weiden
- Tijdelijke natuurcompensatiegebieden:
 - Gedempt Doeldok
 - MIDA's en C59
 - Vlake van Zwijndrecht
- Prosperpolder Zuid

Significant effect?

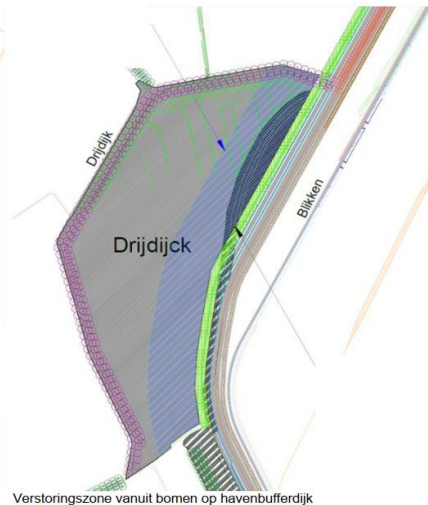
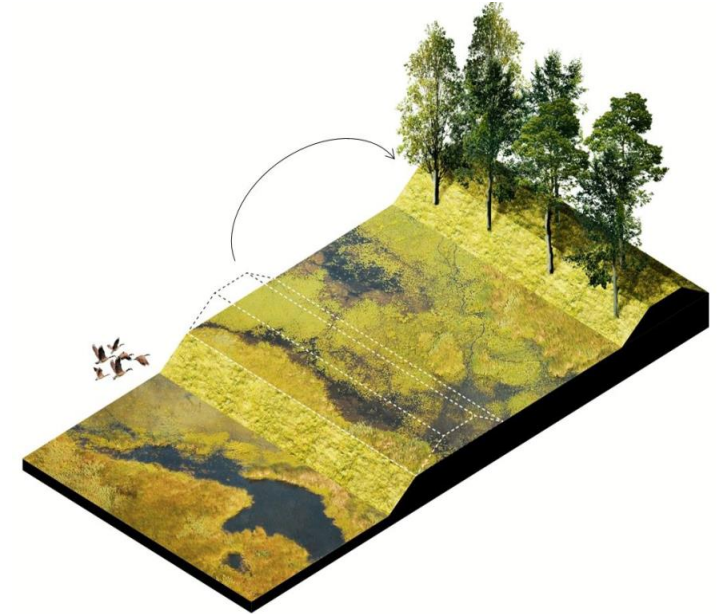
- Ja, maar wellicht mitigeerbaar

4. SBP natuur schraal grasland en leefgebied rugstreeppad

Mitigaties Drijdijck:

- Bufferdijk verplaatsen = enkel tijdelijk verlies leefgebied, eindsituatie vergelijkbaar
- Nieuwe bomen op (nieuwe) bufferdijk, bomen op Drijdijck / Kallose dijk weg
- Raster tegen predatie

4. SBP natuur schraal grasland en leefgebied rugstreeppad

Mitigaties:

- Bufferdijk verplaatsen = enkel tijdelijk verlies leefgebied, eindsituatie vergelijkbaar

Rooien erfbeplanting
afbreken loods

Rooien verspreide
beplanting

Verwijderen verharding
Middenstraat

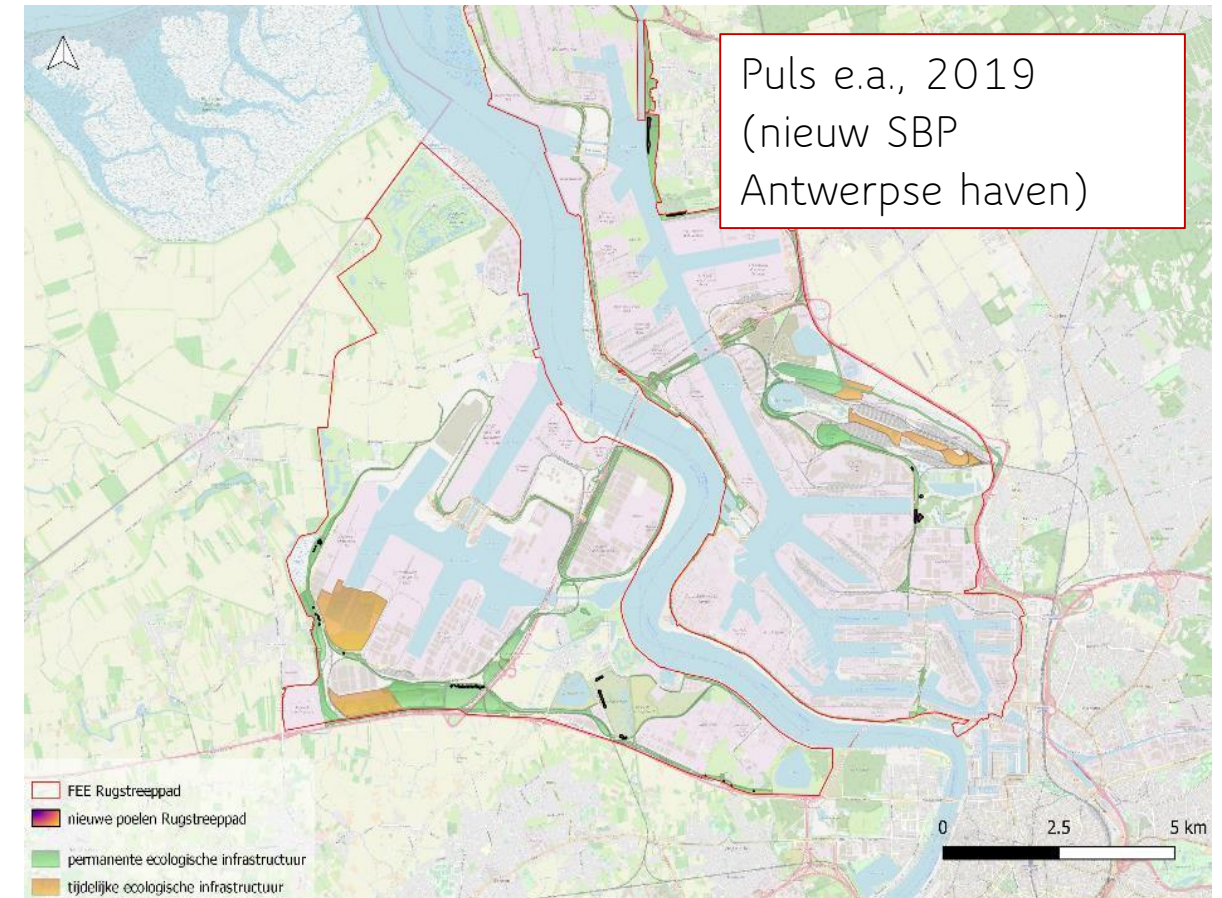
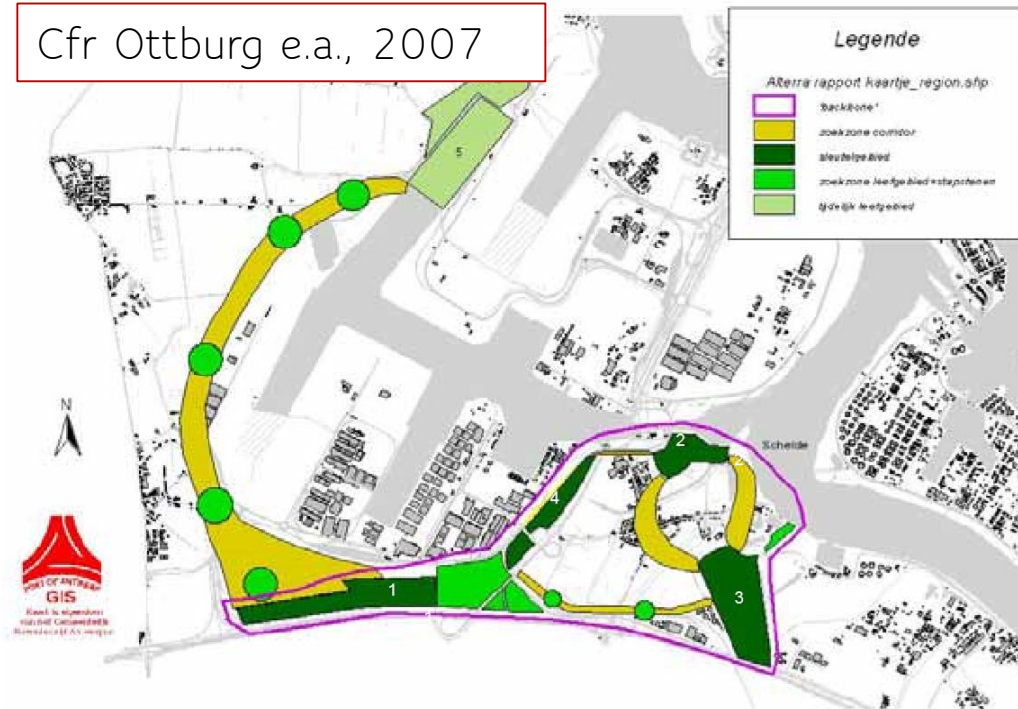
Knip Oud Arenberg

4. SBP natuur schraal grasland en leefgebied rugstreeppad

Hoe kijken naar Gedempt Doeldok, MIDA's + C59, Vlakte van Zwiendrecht?
-> versneld uitvoeren verschillende maatregelen in nieuwe SBP

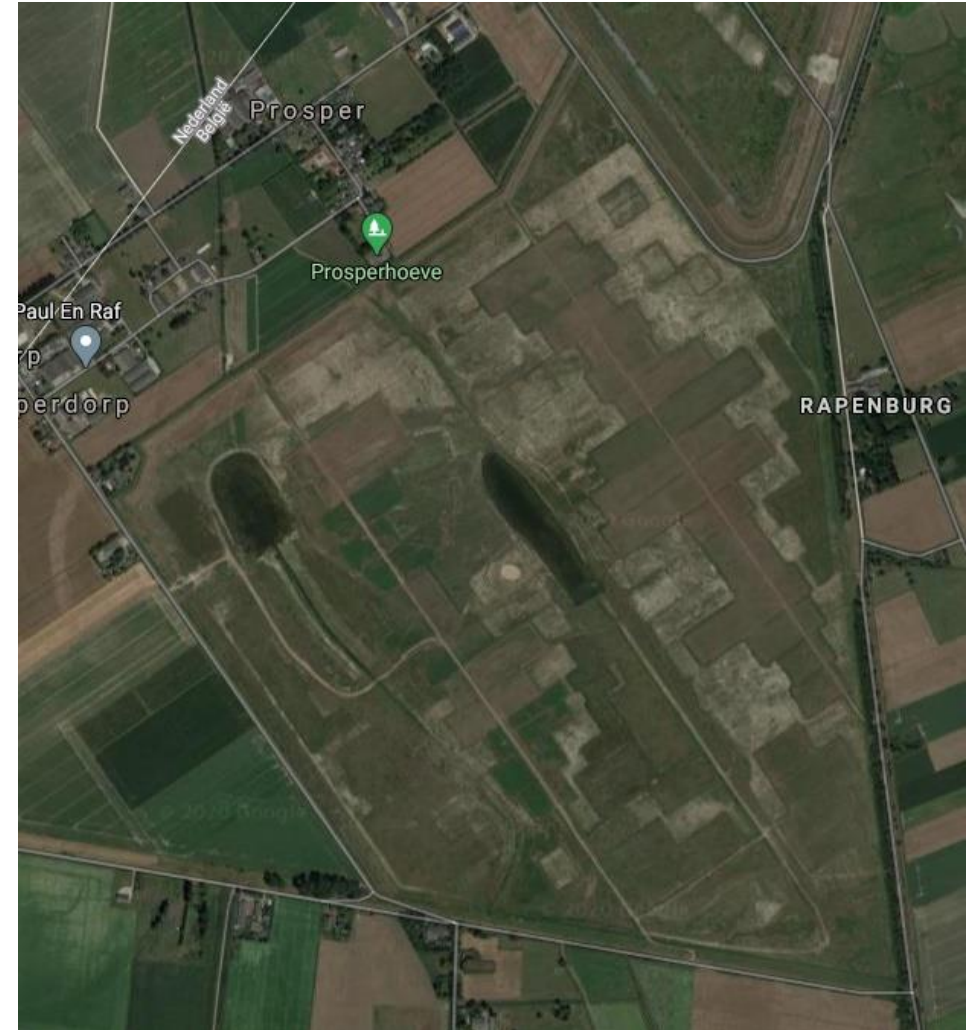
Cfr Ottburg e.a., 2007

4. SBP natuur schraal grasland en leefgebied rugstreeppad

Hoe kijken naar Prosperpolder Zuid?

- Rekening mee houden in (aangepast) inrichtingsplan
 - grondstocks
 - dijken

Inrichting Prosperpolder Zuid

*Timo Worm
SHIP, ondersteuning ECA*

Procesaanpak van een integraal ontwerp (waar staan we nu inhoudelijk)

Loop 1

Hydrologische basis

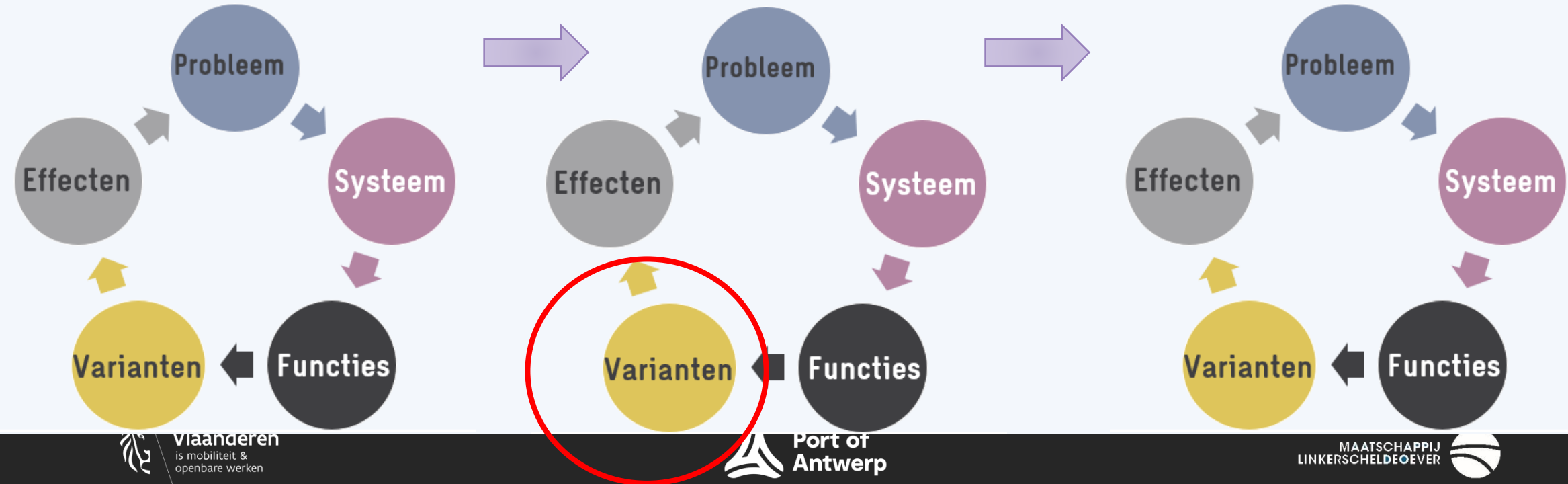
Landschappelijke analyse

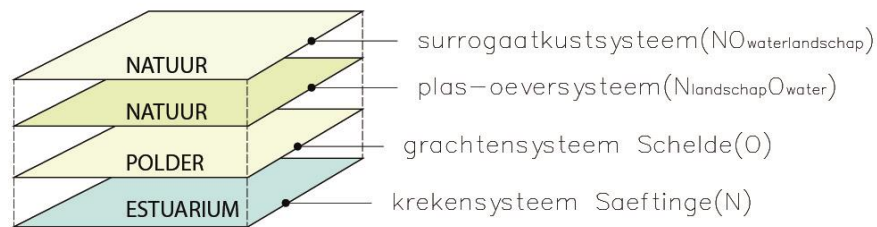
Loop 2

Voorkeursvariant

Loop 3

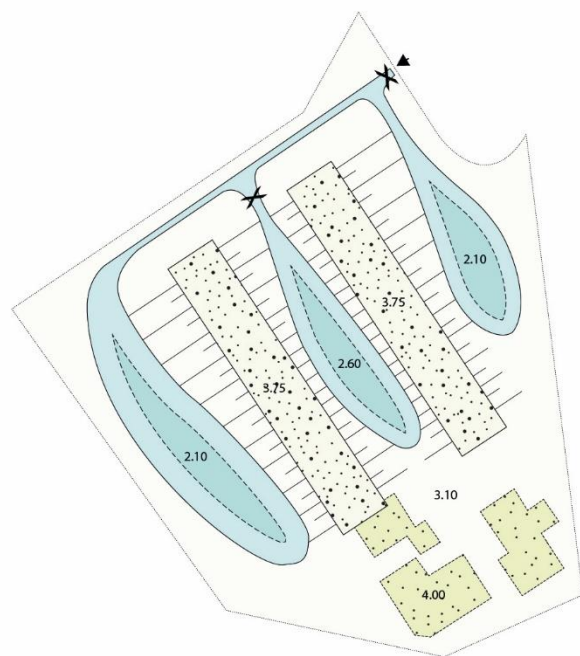
Uitwerken voorkeursvariant

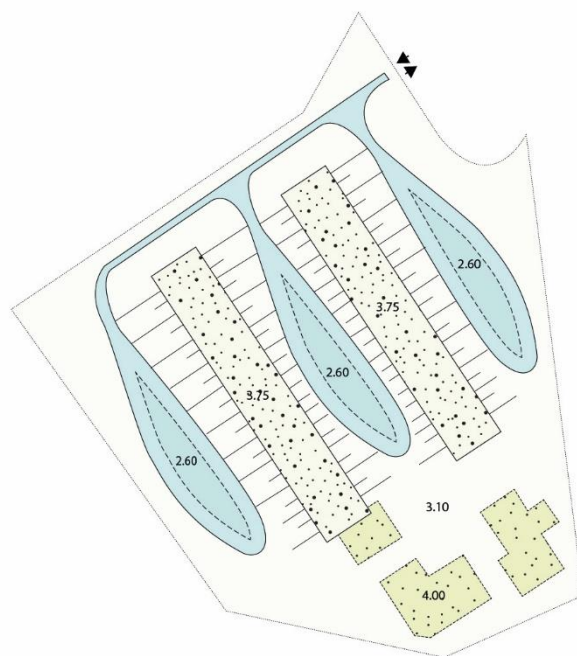

ECOSYSTEEMLAYERS

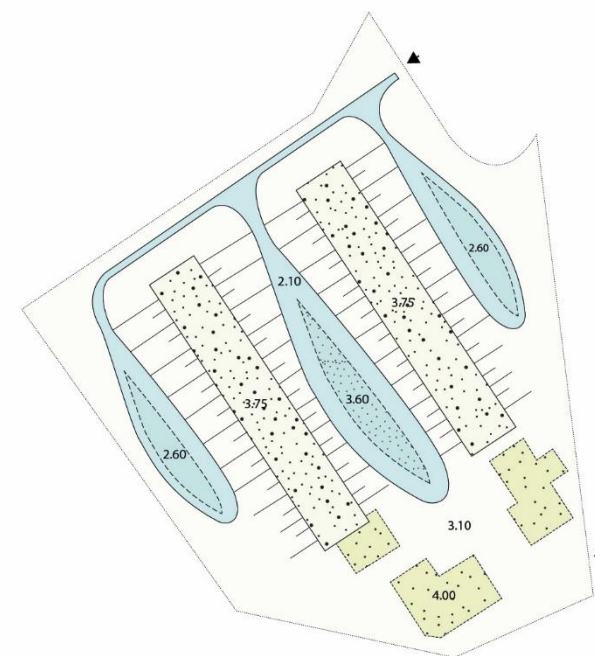
Mogelijke variaties in Hydrologische basis (met huidige situatie als referentie)

**Grondwater gestuurd
gestuurd**

Getijden gestuurd

Opp. water

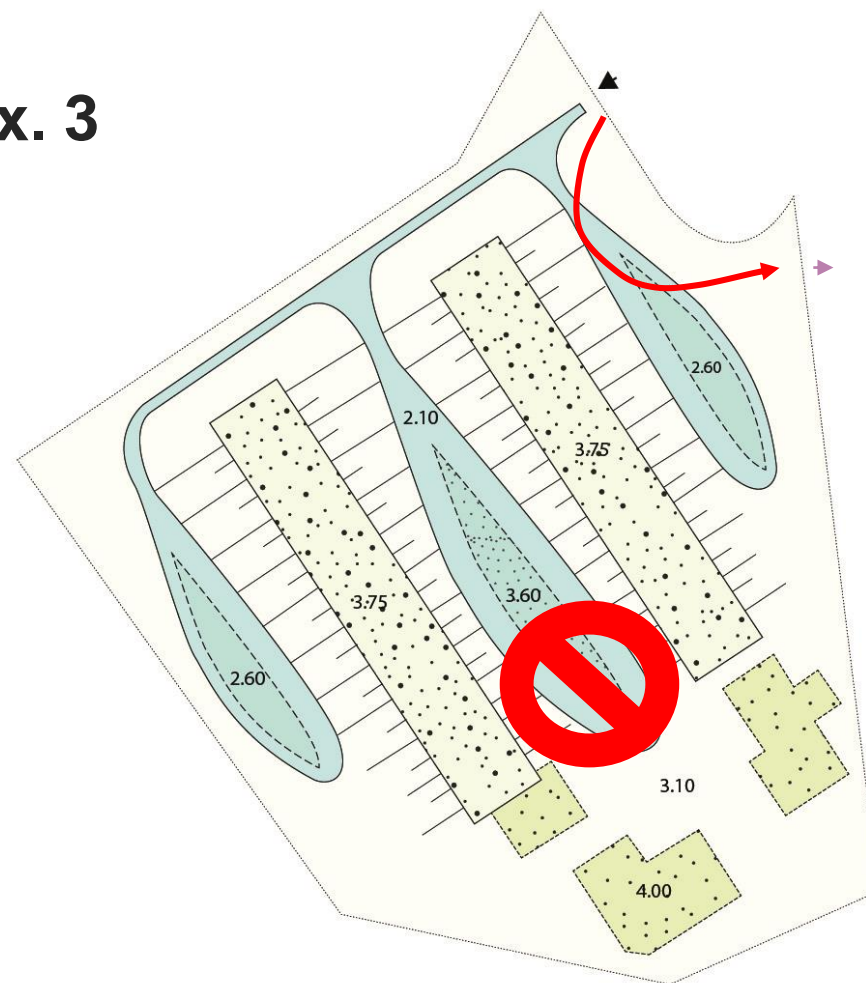
Ontwerprandvoorwaarden - waterkwaliteit

- Ecologische randvoorwaarde verblijftijd max. 3 dagen

Algengroei

- Aandacht voor doodwater

Algengroei

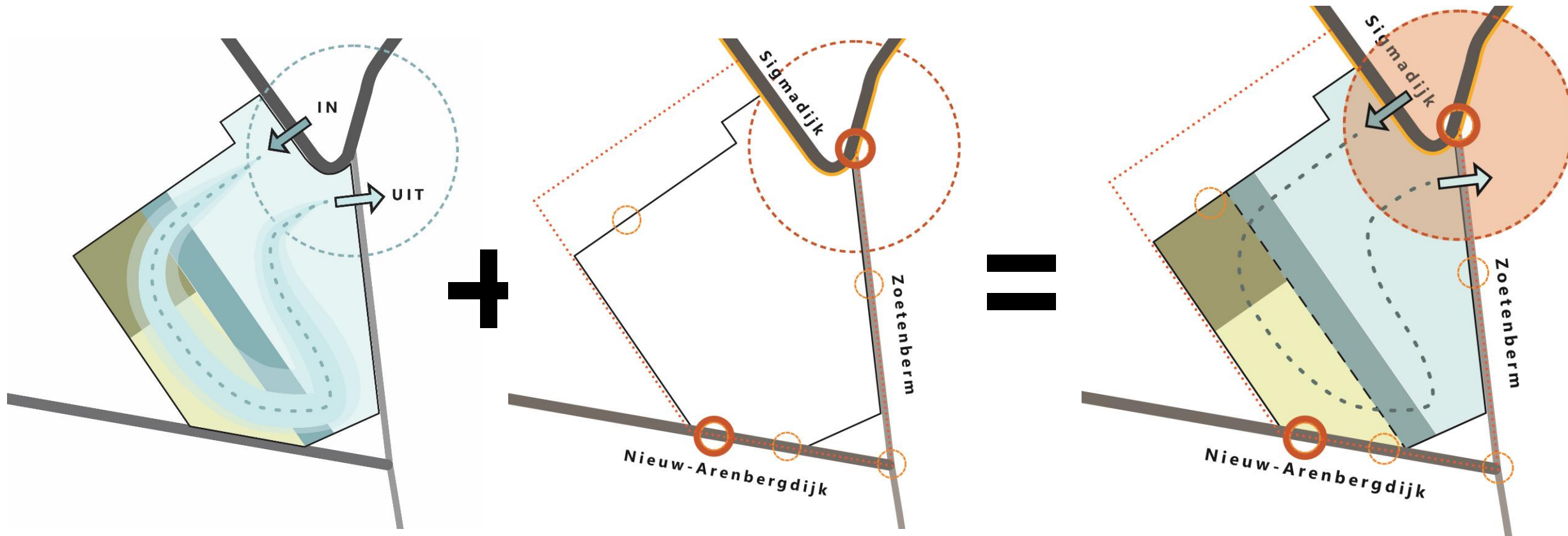

Ontwerprandvoorwaarden - waterkwaliteit

- Verversing / circulatie noodzakelijk

Inrichting en gebruik zijn losse thema's met 1 mogelijke overlap

Inrichtingsplan (natuur)inrichting en (mede)gebruik

Inventarisatie van ontwerprandvoorwaarden en mogelijke bouwstenen aan de hand van 4 thema's:

- **Ecologie** (randvoorwaardelijk voor inrichting)
Inrichting van broedeilanden en foerageergebied voor strand- en plasbroeders: strandplevier, kleine plevier, kluut, bontbekplevier en scholekster, visdief, bruine kiekendief (70-30)

- **Waterbeheer en –veiligheid** (randvoorwaardelijk voor inrichting)
Verversing van water is noodzakelijk voor voldoende waterkwaliteit, doorspoeling moet mogelijk zijn. Lange verblijftijden zorgen voor vergroot risico op algenbloei

Duurzaam peilbeheer: gebruik maken van de getijdenwerking op de Schelde (voor inlaat), maar wel beheerst (afsluitbaar, regelbaar)

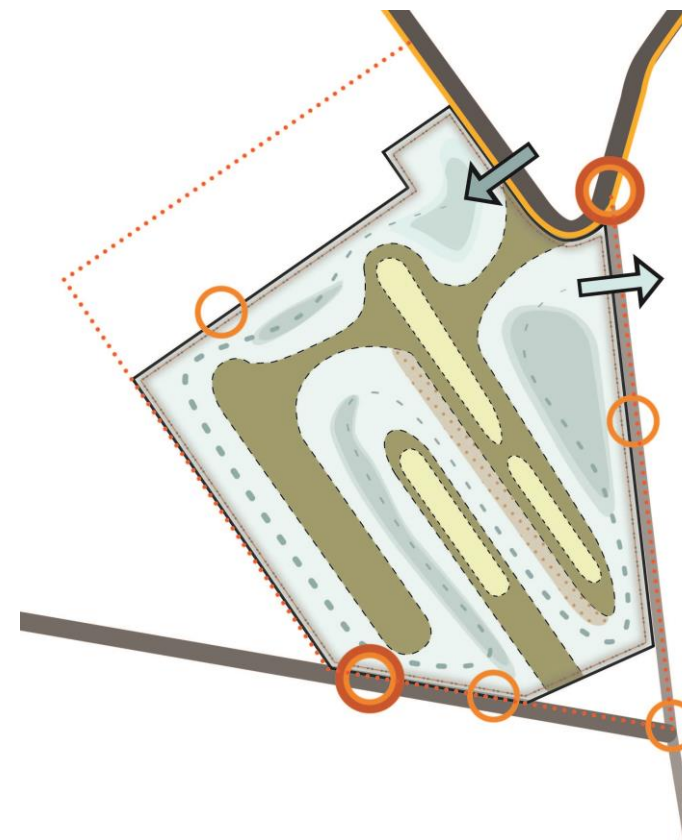
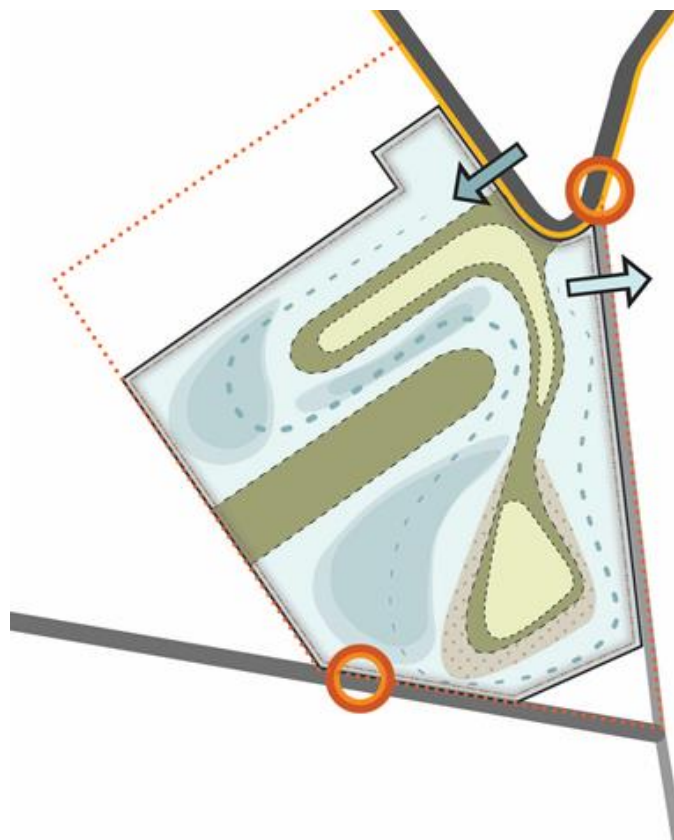
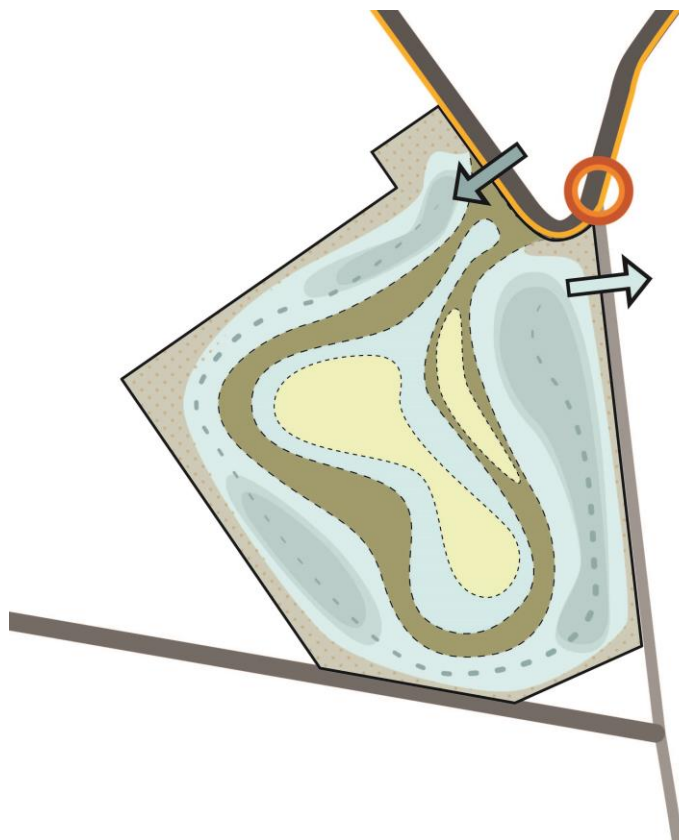
- **Landschap** (invulling gebruiksfuncties)
Versterken van het verhaal van het landschap: op het grensvlak tussen het kronkelige patroon van kreken vormt PPZ een fraai contrast met de rechtlijnige verkaveling voor de landbouw

- **Recreatie** (invulling gebruiksfuncties)
Beter toegankelijk voor fiets en wandelaar (mits geen schade aanrichten aan natuur)

Overzicht ontwerpisen

ecologie	<u>Inrichting van jonge surrogaatkust als broedeilanden en foerageergebied voor strand- en plasbroeders:</u> strandplevier, kleine plevier, kluut, bontbekplevier en scholekster en visdief. Voor bruine kiekendief geldt enkel functie als foerageergebied. - grote slikvlakten omgeven door (ondiep) water: 70/30 verdeling water/land - ondiep water of droogvallende oevers: april juni: 80% 2-15cm, 20% dieper (tot 1 m) - broedlocaties zandig kaal terrein (geen of korte begroeiing) of grasland. Eilanden: huisvesten meerdere broedparen en hebben een minimale grootte van 15-20 ha - gelegen in een open landschappelijke context die moeilijk bereikbaar is voor predatoren: diepe waterzone (1m) of afrastering voor predatoren (vossen) (bescherming tegen predatoren) - door manueel natuurlijk peilbeheer (peilopzet in de winter) blijven deze zones vrij van (weelderige) hoge verruigde vegetatie: vegetatie op eilanden schaars of afwezig, enkele iets hoger gelegen zones beperkte vegetatie - een regelmatige (dagelijkse) aanvoer van nieuw sediment en microfauna (prooien) - De slikkige oeverrandlengte met prooi-soorten moet voldoende ondiep zijn zodat vissen minder toegang hebben tot de prooien. (5-15cm waterdiepte om te foerageren) Geen compensatieopgave binnen PPZ voor beschermde soorten als bijv. rugstreeppad
waterbeheer/veiligheid	<u>Waterbeheer, duurzaam peilbeheer:</u> gebruik maken van de getijdenwerking op de Schelde maar wel (handmatig) beheerst kan worden, om daarmee te voldoen aan de ecologische voorwaarden: - waterinlaat via PPN (direct gekoppeld aan de Schelde) en uitlaat via Brakke Kreek (met enkel een uitlaatfunctie op de Schelde) - tijdens winterperiode onder water (5cm volstaat), daarmee geen maatregelen benodigd om erosie van eilanden te voorkomen - tijdens broedseizoen beschermen tegen inundatie (50 centimeter boven zomerpeil) <u>Waterkwaliteit:</u> verversing van water is noodzakelijk voor voldoende waterkwaliteit, doorspoeling moet mogelijk zijn. - Verblijftijden van maximaal 3 dagen - licht brak oppervlaktewater voor de prooien (2-3 tot 10 mg chloride per liter) <u>Waterveiligheid:</u> Geen negatief effect op aan- en omliggende functies - Geen afname van overstromingsrisico van waterkeringen. Zeedijk, primaire waterkering, sommige binnendijken secundaire waterkering <u>Gegevenseffecten:</u> Geen negatief effect op de omgeving door verdroging of vernatting - Geen schade aan omliggende gebouwen of infrastructuur - Geen schade op landbouw, natuur of openbaar groen (door hoge waterstanden als verzilting) - Geen negatieve invloed (bv. verzilting) op andere natuurwaarden

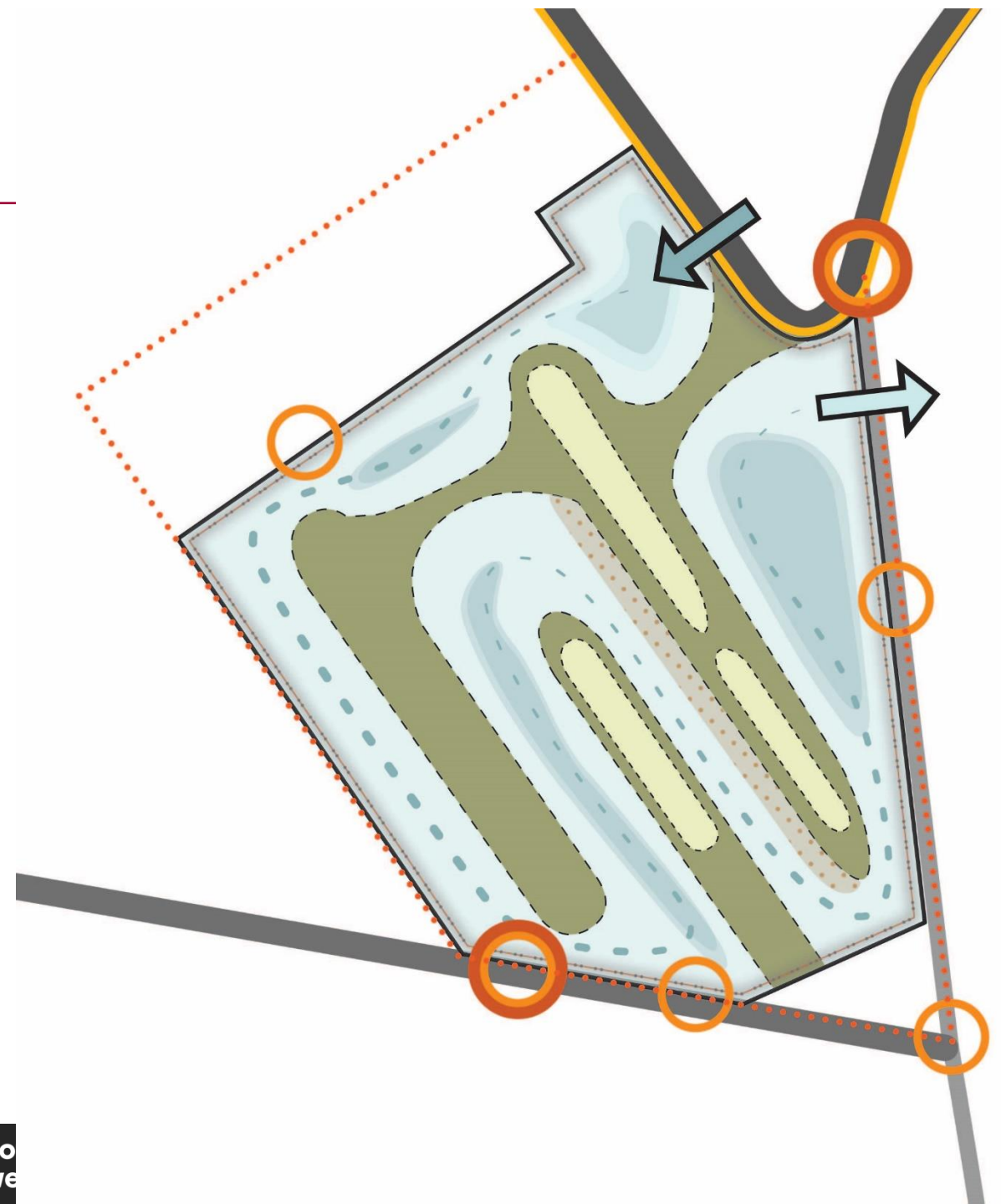
Verschillende inrichtingsvarianten

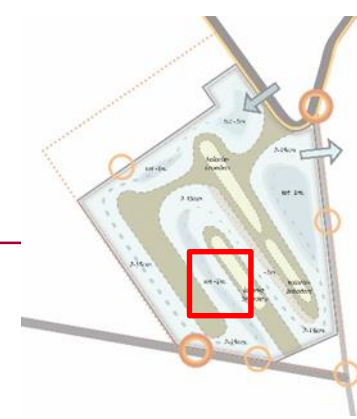
Voorkeursvariant

- Een inrichting die sterk aanleunt bij de reeds uitgevoerde inrichting dus met noord-zuid georiënteerde eilanden.
- Naar verwachting zal in deze variant het grondverzet het minste zijn.
- De inrichting van het gebied sluit maximaal aan op recreatie (de potentie van de gebruiksfuncties).

(keuze van uitwerking van deze recreatie is voor nu niet keuzebepalend voor de inrichting. Invulling kan komen uit gebiedsconsultatie?)

Principedoorsnede

4.

P R O S P E R P O L D E R - Z U I D

geul
diepte - tot 1 m.

3:1

3:1 waterpeil broedseizoen: 2-15 cm. diep

natuurvriendelijke oever 9:1

